

FOAIA POPORULUI

CEA MAI VECHIE FOAIE POPORALĂ, INFIINȚATĂ ÎN ANUL 1892

„Țineți cu poporul
ca să nu rătăciți...“

Apare în fiecare Duminică
 sub direcția unui comitet

Organ al Asociației „Astra“

Redacția și Administrația:
 SIBIU, Str. Șaguna 6. Telefon 83/A

Redactor responsabil: **Nic. Nicoară-Dobârceanu**

Taxa postală plătită în numerar, conform aprobării Nr. 96.646/1943

Pe marginea prăpăstiei

Primul ministru al Ungariei, generalul Lakatos, a vorbit decurând în parlament, recunoscând, că guvernul maghiar e silit să evacueze Ardealul de Nord. El a arătat, că pentru Ungaria, de-acum, e același lucru: ori mai continuă războiul ori nu și că zile negre au să vină peste țară. A mai spus că fiind situația Ungurilor așa de desprătată mai bine să continue lupta alături de Germania până la capăt, căci așa cel puțin, Ungaria va cădea „cu onoare”. A voit să imitezze și el pe un rege care la pierderea războiului a trimis acasă solia: „totul e pierdut, afară de onoare”.

După gândul lui Lakatos România, Finlanda, Bulgaria, Slovacia, Belgia, Franța, — sunt țări care nu mai au onoare, fiindcă s'au scăpat de robie nemțească.

Primul ministru al Ungariei a vorbit cum a vorbit, fiindcă nu putea altfel, în strâmtoarea grozavă în care au ajuns Ungurii. Bucuros să se așeze și d. Lakatos din îmbrățișarea nemțească dacă ar putea, — cum au încercat și alți prim miniștri unguri încă înaintea lui — dar nu mai poate!

Nu mai poate, în primul rând, pentru că Ungaria e ocupată de mult de armatele nemțești. Nu mai poate pentru că s'au înhăitat de patru ani cu Germania câtă vreme au fost biruitori, și pe urmele lor și-au tot mărit țara, răpind pământuri și populații nemaghiare dela toate țările vecine. Nu mai poate fiindcă Ungurii s'au îngrijit să nu mai aibă niciun singur prieten, nici între popoarele mici vecine cu ei, nici între neamurile mari ale lumii. Nu poate face altceva decât să cadă alături de Germania, în prăpăstia pe marginea căreia stau urmându-o. Prăpăstia poate să fie chiar mormântul lor pe multă vreme.

Sunt multe vorbe înțelepte din străbuni, pe care Ungurii, plini de mândrie și porniți din fire spre crime, nu le-au luat în seamă. „Cum îți vei așterne, așa vei dormi; Cum îți vei săra, așa vei mânca”. Și „Cine sapă groapă altuia, în ea va cădea!”.

Ungurii au fost așa de scurți la minte încât abea au intrat în 1940 în Ardeal, au început iar cu „maghiarizarea”. Au adus în orașele din Ardealul de Nord, zeci de mii de Unguri din Ungaria; au adus mii de familii de pe pustă să le colonizeze în Țara Năsăudului, au încercat pe toate căile ca, la mare repezeală, să crească numărul fiilor lor Arpad din Ardeal. Așa au făcut și în ținuturile luate dela Sârbi și dela Cehoslovaci, stărpind

Prin mijlocirea gazetarilor străini M. Sa Regele a făcut cunoscut lumii întregi gândurile și dorurile poporului român

Într'una din zilele trecute un grup de ziariști străini: englezi, nord-americani, sovietici și elvețieni, care se aflau în capitală s'au prezentat M. S. Regelui Mihai I, rugându-L să le împărtășească cari anume ar fi gândurile și dorințele poporului românesc, după ce s'a descotorosit de alianțele nefirești ce i-au fost impuse de regimurile dictatoriale.

Suveranul României — deși încă tânăr — a vorbit cu înțelepciunea și judecata omului matur, care își dă seama de răspunderea ce-i apasă, în aceste ceasuri, pe umerii Săi de Rege al tuturor românilor.

Din mărturisirile M. S. Regelui Mihai I făcute ziariștilor străini — cari i-au pus, pe rând, felurite, întrebări — noi desprindem neajmurate dragoste de Țară și de Popor, precum și adâncă cunoaștere a dorurilor națiunii române.

Istorisind, pe scurt, ziariștilor străini, împrejurările cari au dus la actul istoric dela 23 August a. c., când România s'a descotorosit de alianța cu Germania — M. S. Regele, a spus, între altele:

„Știam că voința poporului Meu era să-și redobândească libertatea și știam, deasemenea, ce forță morală sprijinea hotărârea lui. Aveam convingerea că era nevoie numai de-o scânteie pentru a elibera această forță morală”.

Se desprinde din această mărtu-

risire, că tânărul nostru Rege nu și-a pierdut nicio clipă încrederea în puterile de luptă ale poporului și ale armatei, deși în ceasurile când se pregătea lovitura dela 24 August 1944, țara era împănată de puternice forțe militare germane.

Vorbind despre lupta pe care armata și poporul român o duce acum, alături de armata rusă, împotriva inamicului comun (Germania și Ungaria) — Suveranul a spus, că, această luptă este cea mai bună dovadă, că România a pășit să concluzeze, în mod hotărât și sincer, cu Națiunile Unite.

Pentru viitorul Țării și al poporului român, M. Sa Regele, s'a exprimat cam astfel:

România nădăjduiește că Națiunile Unite, ne vor pune, în viitor, la adăpost de orice atac dușmănos din partea inamicului și ne vor ajuta în rezolvarea și desvoltarea noastră economică, pentru că astfel, la rândul nostru, să putem fi o națiune folositoare în rosturile lumii viitoare.

La sfârșit, M. Sa, a mărturisit deosebita grijă pe care, împreună cu sfetnicii Săi apropiați, o pune pentru ocrotirea tuturor celor nepăstuiți de pe urma războiului.

Mărturisind și gândind astfel, tânărul nostru Rege se așează în rândul luminaților regi ai României. Dumnezeu să ni-l țină!

Urmărind războiul lumii

Cu fiecare zi trupele româno-sovietice pătrund tot mai adânc în teritoriul Ungariei

— Situația pe celelalte teatre de războiu —

Din conținutul ultimelor comunicate de război, privind situația depe frontul din Ungaria și Transilvania de Nord, se desprinde, printre altele următoarele:

După strălucitele succese din zilele de 28, 29 și 30 Septembrie crt., care au dus la pătrunderea adâncă pe teritoriul Ardealului cotropit și eliberarea orașelor românești Târgul Mureș și Salonta — succese realizate printr'o strânsă conlucrare și desăvârșită camaraderie de arme — trupele ruse și române au continuat cu vigoare în ultimele zile, să lărgească, într'o mare măsură, operațiunile ofensive.

pe băștinași și silindu-i să-și schimbe legea și numele.

Au voit să stingă pe toți nemaghiarii din ținuturile nemorocite ce au căzut iar pe mâna lor. Au tot săpat la morminte pentru alții, și acum, — vai lor — vor cădea ei în ele!

Comandamentul româno-rus urmărește:

a) de a face pe întreg frontul dintre Reghin și Turda trecerea Mureșului superior și a Arieșului, sfărâmare rezistențelor inamice depe înălțimile dela miază-noapte de râuri, lărgind capetele de pod și continuarea înaintării în direcțiunile de miază-

(Continuare în pag. 4-a)

Popoare de „slugi” și popor de „domni”

Nimeni nu poate ști ce „ordine nouă” ar fi creat nemții în Europa, dacă Germania ar fi eșit biruitoare din războiu. Conducătorii ei n'au arătat nicio dovadă cum vor să organizeze Europa. Dar deși nu și-au arătat pe față planurile, din ceea ce au făcut în țările ocupate dela 1939 încoace, se vede limpede că ei urmăreau pla-

Răspunderile

Cuminența cu care s'a făcut la noi noul guvern, care ne-a adus în rândul popoarelor ce ne-au dat Uniunea din 1918, nu trebuie să fie prin nimic nici slăbită, nici vătămată de nimeni român. Guvernul dat de „blocul partidelor democratice” prin în-suși numele lui și felul alcătuirii sale, vrea să spună tuturor românilor că acum nu este vorba de certe între români pentru credințele și convingerile lor politice, ci de unire strânsă într'o ultimă efortare, pentru a ne vedea țara întregită la apus, și a ne așeza iarăși în drepturile noastre.

Guvernul, compus în partea cea mai mare din generali, însemnează că războiul și armata sunt pe primul plan al preocupărilor naționale, iar faptul că în guvern sunt șefii celor patru partide, însemnează că toți românii și-au dat mâna pentru a duce la bun sfârșit războiul și noua așezare a țării.

Singura problemă urgentă, cuprinsă și în condițiile de armistițiu, este aceea a răspunderilor și a pedepsirii celor vinovați din vremea guvernărilor dictatoriale, și mai ales a ultimei guvernări. Se va forma un tribunal suprem de judecată, dela hotărârile căruia nu va putea fi recurs. Așa s'a făcut și în alte țări cari au fost eliberate de trupele germane.

Desigur se vor afla pretutindenea vinovați, mici și mari, dar în fața marelui tribunal al istoriei vor rămâne pe veci ca mari vinovați țările, popoarele și conducătorii lor, cari au lucrat ani de zile împotriva tratatelor de pace și au pregătit noul războiu. Marii vinovați, de pedepsit și acum, vor rămâne nemții în trunte cu Hitler și toți teoreticienii național-socialismului. E lucru sigur că fără Mussolini n'ar fi fost războiul în Abisinia și fără Hitler n'ar fi fost noul războiu mondial. Alături de Germania, Italia și Japonia, — care se bate în China de șapte ani — se înșiră, între vinovații de războiu, la primul loc Ungaria, care douăzeci de ani a strigat mereu împotriva tratatelor de pace, și într'o măsură și Bulgaria.

(Continuare în pag. 4-a)

— Dela o săptămână la alta —

MINUNAȚII ȘTIRI DIN ȚARA ȘI DE PRETUTINDENEA

■ **In America** sunt tot felul de mașinării cari ușurează munca în casă: unele spală hainele, altele vasele, altele curăță praful, freacă podelele. Sunt oale întocmite pe mașinării electrice în cari dacă pui apa, sarea, și tot ce trebuie la o mâncare, o lași să fierbă și mâncarea se face și fără tine. Oala are un ceas și pui arătătorul pe ceasul când vrei să fie gata mâncarea și tu te poți duce la plimbare sau să-ți vezi de alte lucruri. La ceasul însemnat mașinării se oprește și mâncarea te așteaptă gata!

■ **Banii au fost** dați cu dobândă în toate vremile și la toate popoarele, după ce au fost iscodiți, căci înainte negoțului se făcea prin schimb de bunuri: se schimbau bucatele și vitele pe unelte, stofe, îmbrăcăminte etc. La Egipteni vechi se putea lua dobândă cât de mare, numai să nu treacă capitalul împrumutat. Legea lui Moise lăsa să se ia orice dobândă dela străini, nu dela jidovi. Numai în Persia veche împrumuturile erau oprite și pedepsite ca și omorul. Acolo omul era obligat să nu cheltuiască peste câștig. Bună lege!

■ **Electricitatea** se folosește până acum la luminat, la încălzit, la mănarea mașinilor, la radio, la telegraf și telefon, și totuși nimeni nu știe bine ce putere este ea. Invățații spun că electricitatea ar fi făcută din puteri foarte mici numite *electroni*. Ca să numeri electronii ce trec într-o secundă (a șazecea parte dintr-o minută) printr-o lampă electrică ce luminează, ar trebui ca două milioane și jumătate de oameni să numere neîntrerupt douăzeci de ani.

Ce poate omul să spună decât ce-a spus psalmistul: „ce mari și minunate sunt lucrurile Tale Doamne, toate întru înțelepciune le-ai făcut”!

Electricitatea, ca și lumina, face trei sute de mii de kilometri pe secundă. Așa auzim ce se cântă la radio în America în aceeași clipă și la noi. Electricitatea a fost în natură dela întemeierea lumii, nu oamenii au scornit-o, ci ei numai au descoperit ce se poate face cu ajutorul ei.

■ **Toate plantele** cresc mai repede și mai frumoase când au lumină din belșug. Ceea ce nu s'a știut până de curând, după cercetările unor învățați englezi, e că plantele cresc mai tare în nopțile cu lună decât în cele întunecoase. Așa dar și lumina lunii, deși e rece, ajută la creștere. S'a dovedit apoi că și lumina electrică pusă să bată pe anumite straturi cu legume le face pe acestea să crească mai în grabă decât cele din stratele vecine.

■ **Porcii albi** sunt mai spornici, au purcei mai mulți, dar suferă mai greu frigul ca cei negri, și se îmbolnăvesc mai ușor.

■ Guvernul țării a luat sub o atență grije nevoile Moldovei, pentru a cărei refacere economică și culturală se vor face serioase eforturi.

Aceeași grije o poartă guvernul și față de nevoile populației românești din teritoriile proaspăt eliberate ale Transilvaniei de nord. Cu urgenta împlinire a nevoilor populației din Transilvania, guvernul a însărcinat comisariatul nostru (un fel de ministeriat).

■ Pentru a se putea respecta cât mai bine condițiunile armistițiului încheiat între România și Rusia Sovietică, s'a alcătuit o comisiune specială — singura în drept să ia măsuri în marginile punctelor ce alcătuiesc armistițiul.

■ Frunțașii unguri din România au adresat guvernului dela Budapesta un așa zis apel, cerându-i acestuia să înceteze prigoana neomenescă împotriva capilor bisericii și a frunțașilor români din localitățile românești aflate încă sub ocupația maghiară. Crudă trebuie să mai fie prigoana hunilor de pe pustă, împotriva fraților noștri, când chiar și cei de un sânge cu asupritorii, protestează pe față.

■ Profesorii și învățătorii democrați din București au ținut, deunăzi, o întrunire într-una din scolile pri-

mare ale Capitalei spunându-și gândurile și arătând cum va trebui să se lucreze în viitor, pentru a nu mai lăsa țara să fie târîtă în slujba intereselor streine.

■ Din motive încă necunoscute, d. Aureliu C. pășină, și-a dat dimisia din postul de Ministru al Justiției.

■ Pentru licidarea tuturor bunurilor cari au alcătuit proprietatea așa zisa din grup etnic german din Ro-

mânia, guvernul a numit o comisiune, în frunte cu d-ii: Dr. Ion Răchiteanu, avocat din Sibiu; inginer Nicolau și Iosif Jumanca.

■ In cursul săptămânii trecute, puternice forțe anglo-americane, cari luptă pe pământul Italiei, au făcut debarcări în Albania, cu scopul de a veni în ajutorul Mareșalului sârb Tito și a tăia căile de retragere a nemților spre Germania.

Germania va fi împărțită între puterile aliate

Se anunță că Rusia Sovietică, Marea Britanie și Statele Unite au căzut de acord ca, având în vedere nevoile impuse de ocupație, Germania să fie împărțită în trei zone geografice.

În fiecare zonă va fi un înalt comisar civil, numit de unul din cei trei aliați și responsabil față de el.

Proiectul prevede că înaltul comisar rus va fi răspunzător numai față de Moscova pentru toată Germania orientală, inclusiv Prusia, posibil cu excepția regiunii Berlin.

Restul țării, probabil cu excepția Renaniei, care ar putea fi ocupată cel puțin în parte de Franța, va fi împărțit între Marea Britanie și Statele Unite.

Chestiunea acestei statorniciri a zonelor de control între britanici și a-

mericani în nordul și sudul Germaniei apusene ar fi fost una din principalele chestiuni asupra cărora au decis la Quebec d-nii Roosevelt și Churchill.

La Washinton părerea este că regiunea controlată de Statele Unite va fi sudul Germaniei, cu Baden și Bavaria, având un înalt comisar american răspunzător numai față de Washington.

În nordul Germaniei, inclusiv porturile maritime, va fi stabilită zona britanică și înaltul comisar britanic. S'a mai grăbit ca cele trei țări să preia controlul Berlinului prin mijlocirea unei comisii mixte și că un aranjament asemănător să fie stabilit și pentru Austria.

O importantă cuvântare a primului ministru al Marelui Britanii

— Despre războiul lumii și pacea viitoare —

Vorbind în Camera comunelor despre luptele din Vest primul ministru al Marelui Britanii, d. Vintor Churchill a declarat că, eliberarea Franței care este azi un fapt îndeplinit, a fost realizată în jumătatea timpului prevăzut. Azi vedem și aproape Belgia și o bună parte a Olandei eliberată. Armatele noastre au trecut granița Riechului, luptând în linia Siegfried. În afară de cei aproape 3 milioane soldați aliați, cari se află azi pe frontul de Vest, au mai fost aduse și milioane de tone de armament, dat fiind, că trupa este înzestrată cu armele cele mai moderne, precum și blindate, artilerie, vehicule și tot ceea ce este necesar pentru o mașină de războiu, de asemenea proporții.

Dela început s'a decis ca armata Britanică și cea americană să pornească în măsuri egale în invazie, urmând ca mai târziu forțele americane să aibă întâietatea. Armata britanică a pierdut cam 90 mii morți, răniți și dispersați, iar americanii 145.000.

Contribuția Uniunii Sovietice
Cu toată importanța luptelor din Vest, nu putem să uităm nici un minut sfârșirea uriașă făcută de Uniunea Sovietică, pentru cauza comună. Armata roșie, combate și nimicește în prezent,

forțe mai mari în Răsărit decât cele cari sunt întâmpinate de aliați în Vest.

Ofensivă contra Japoniei

Flota britanică, stă gata pentru marea ofensivă contra Japoniei. Cele mai multe unități se află deja în apele Indiilor, gata de acțiune. Imperiul britanic va participa cu trupe terestre și aviația de luptă împotriva Japoniei. Quantumul acestei participări atâră numai de spațiul de transport naval ce ne va sta la dispoziție, după terminarea operațiunilor militare din Europa.

Greșelile lui Hitler

Fără a micșora meritele enorme ale conducerei și trupeii aliate la înfrângerea Germaniei, trebuie totuși spus și anume din gura experților militari autorizați, că Hitler a făcut numeroase greșeli grave, în urma cărora Germania suferă, ba mai mult, armata Reichului a fost risipită în toate colțurile Europei, astfel, că azi, când se dau luptele hotărâtoare, la granițele țării, lipsesc oamenii. Ei sunt în Finlanda, Norvegia și în alte părți. Aproape 200 mii sunt complet izolați și în curs de izolare la Pas de Calais. Din cele 27 divizii din Italia, foarte puține au speranța că se vor reîntoarce în patrie.

Când se va termina războiul

Nu pot să spun, când se va termina războiul contra Germaniei. Până la înfrângerea totală a mașinei de războiu germană este încă mult de făcut. Sunt unii cari cred că războiul se va termina odată cu anul în curs. Eu nu pot garanta, că nu vor fi necesare și câteva luni din anul 1945.

Vorbind despre chestiunile politice, d. Churchill, a subliniat colaborarea perfectă dintr-o Anglia, Statele Unite și Uniunea Sovietică. Acest fapt, s'a văzut mai bine și la fixarea condițiilor

de armistițiu pentru România și Finlanda.

Despre pacea viitoare

Asigurarea păcii mondiale și a siguranței internaționale în perioada de după războiu, este îndatorirea și obligațiunea noastră cea mai importantă. O soluție mare, satisfăcătoare și definitivă, atâră de o înțelegere perfectă asupra tuturor chestiunilor, referitoare între Anglia, Statele Unite și Uniunea Sovietică. Sunt încă probleme, în legătură cu această asigurare a păcii mondiale, cari nu sunt încă rezolvate. Va fi necesar o întâlnire personală între șefii de stat ale celor trei puteri mari. În prealabil însă, miniștri de externe ai celor trei puteri mari, vor pregăti conferința aceasta. Întâlnirea va avea loc imediat ce operațiunile militare vor înlesni Mareșalului Stalin puțința de a se ocupa personal cu această chestiune.

Pacea viitoare și soarta viitoare a lumii întregi atâră de deslegarea multumitoare a acestor probleme, adevărat de înțelegerea celor trei puteri mari. Guvernul imperiului britanic va face tot ceea ce îi va sta în puterea lui și nu va cruța nicio efortare, de a recâștiga această înțelegere.

S'a oprit bătaia în armată

La propunerea d-lui general Mihail Racoviță, ministrul de războiu, M. S. Regele a semnat Decretul de Lege, prin care se oprește bătaia în armată. Este o dovadă în plus că nuzim spre o viață de mai bună frățietate și de camaraderie între soldați și superiorii lor.

C. E. C.-ul

este adăpostul sigur al banilor Dumneavoastră

Suc. Sibiu, Piața Unirii Nr. 10

INFORMAȚIUNI ULTIMELE ȘTIRI

ABONAMENTE:

Pe un an — — — — — Lei 500.— Instituții și autorități Lei 2.500 —
Pe o jumătate de an — „ 250.— Abonament de sprijin „ 6.000.—
Pentru negustori și com., 700.— PREȚUL UNUI NUMĂR „ 7.—

— Cititor al „Foii Poporului“:

Dacă ți-ai plătit abonamentul,
ai împlinit datoria pe jumătate!
Dacă ai câștigat 2—3 abonați,
ți-ai făcut datoria întregă!

● **Pedepsirea unor gazetari.** Guvernul țării, a hotărât să pedepsească, prin îndepărtarea din corpul gazetărilor, pe toți aceia cari au servit prin scrisul lor regimurile de dictatură și planurile de războiu ale hitleriștilor și faciștilor. Ziariștii vinovați de aceste fapte nu vor mai putea fi angajați de niciun ziar.

● **Unde se află loctitorul lui Hitler.** În ultima vreme s'a aflat că Rudolf Hess, fost ministru german și loctitorul lui Hitler, după ce în anul 1941 a fugit cu avionul în Anglia, a fost internat într'un lagăr, unde se află și în prezent. Această destăinuire a făcut-o însuși ministrul de războiu al Mării Britanii.

● **Rublele și leii sovietici** vor avea putere de circulație până în ziua de 1 Octombrie orele 24. Începând cu această dată rublele și leii sovietici vor fi retrași din circulație. Singura monedă de circulație după această dată este leul românesc. Această hotărârea s'a luat de comun acord cu autoritățile sovietice.

● **Noul prefect al județului Sibiu, a fost numit în persoana d-lui general Gheorghe Lipoveanu, în locul d-lui general Constantin Negoescu, al cărui mandat a încetat.** D. general Lipoveanu nu vine pentru prima dată la Sibiu. Dimpotrivă. Pe D-sa îl putem socoti printre vechii sibieni. În anii trecuți a deținut în garnizoana noastră comanda Regimentului 35 artilerie unde a dovedit frumoz și apreciate însușiri de ostaș și de părinte al trupeii. Cunosând, deci, în bună parte, nevoile județului și firea poporului din această regiune, nu ne îndoim, că d-sa, va putea duce la bun sfârșit sarcina ce i-a așezat-o pe umeri guvernul de azi. Noi îi dorim spor la muncă și asigurăm pe d. general Lipoveanu, de întregul concurs, conșinși că d-sa își va închina toată puterea de muncă pentru progresul populației românești din acest fruntaș județ al țării.

● **Să strângem sâmburi!** Potrivit unei hotărâri a guvernului, toți proprietarii livezilor de pruni și viticultorii, sunt stăruitori îndrumați, a păși de îndată la strângerea sâmburilor de fructe proveniți din stoarcerea acestora în teascuri. Cantitățile de sâmburi strânse dela producători, vor fi întrebuintate la fabricarea diferitelor soiuri de uleiuri. Fiind vorba de valorificarea unui bun național, ar fi păcat să-l lăsăm să se irosească. Deci, agricultori, strângeți cât mai mulți sâmburi!

● **Pentru paza avutului și a libertății populației dela sate,** guvernul a hotărât să autorizeze înființarea de „gărzi sătești“ în fiecare comună din țară. Aceste gărzi, în colaborare cu posturile de jandarmi și cu autoritățile comunale vor, avea sarcina de a face paza avutului și a libertății populației dela sate.

● **Lupta Ardealului pentru libertate** a fost amănunțit înfățișată țării, de către d. Mihai Popovici, unul din fruntașii Partidului Național Tărănesc, care în ziua de Luni 25 Sept. a. c. a vorbit la posturile noastre de radio, despre „Ardealul democrat“

● **Noul Guvernator al Băncii Naționale.** D. C. Angelescu, guvernatorul Băncii Naționale a României, și a dat demisia din acest post în locul d-sale fiind numit d. I. Lapedatu, fost vice-guvernator.

● **Legăturile telefonice între România și Rusia Sovietică** s'au reluat la sfârșitul săptămânii trecute. Astfel dela Ismail se poate vorbi în marile centre ale Rusiei Sovietice, ca Moscova, Odesa și Kiev. Odată cu aceste începuturi de bună vecinătate și conlucrare, autoritățile românești și cele Sovietice au supravegheat stabilirea posturilor de veghe pe granița noastră dela răsărit.

● **Un nou mers al trenurilor.** Cu începere dela 1 Octombrie a. c. s'au pus în circulație noi trenuri, cu plecări din gara de nord a Capitalei, astfel: Motor curieri, Nr. 2029 spre Sebeș-Olt, la ora 7,10; Personal Nr. 1003 spre Timișoara, la ora 13; Personal 2003, spre Arad, la ora 21,20.

● **Pregătirile pentru ridicarea camuflajului,** în București au început. Societatea de gaz și electricitate, prin echipele sale de angajați, a început să monteze becurile electrice luminoase pe diferitele străzi și bulevarde. Aceste pregătiri lasă să se înțeleagă, că bucureștenii, după patru ani de neagră întunecime, vor avea iar plăcuta ocazie, ca într'o bună seară să se vadă iarăși scâlțați în razele de lumină îmbelșugată făcându-i să uite tot ce a fost până acum. Așa, pe nesimțite pacea se aprinde de noi și noi de ea...

● **D. Ilie Lazar,** fost deputat de Maramureș și fruntaș al Partidului Național-Tărănesc, având mandat din partea guvernului, a plecat să-și îndeplinească sarcinile de comisar al guvernului în ura frontului de luptă din Transilvania de Nord. În colaborare cu autoritățile militare d. dr. Ilie Lazar va proceda la organizarea vieții administrative românești în localitățile eliberate ale Ardealului.

● **Mobilizarea pentru lucru a tractoriștilor.** Marele Stat Major a hotărât ca toți conducătorii de tractoare, care la data de 28 Sept. 1944 se aflau angajați să fie mobilizați pe loc pentru săvârșirea lucrărilor de însămânțare. Această mobilizare pe loc a tractoriștilor are valoare până la 1 Decembrie 1944.

● **Grăja pentru cei fără adăpost.** Înțelegător față de suferințele pe cari le îndură acum în prag de iarnă, unele familii lipsite de adăposturi, d. Iuliu Maniu, ministru de Stat, a alcătuit un plan de lege, care va fi supus aprobării guvernului într'o apropiată ședință. După cât aflăm d. Iuliu Maniu prevede în planul de lege al d-sale un serios recensământ asupra tuturor caselor pentru a se constata cazurile unde unii proprietari sau chiriași întrebuintează camere mai mult decât le-ar fi de lipsă. După acest recensământ se va proceda apoi, la plasarea familiilor lipsite de adăposturi. Cu alte cuvinte se urmărește o dreptate socială mai largă și cultivarea simțămintelor de solidaritate națională.

● **Cele mai bune reparațiuni de ceasornice, în cel mai scurt timp și garantate, se execută numai la firma IOAN PINTEA, Sibiu, str. Tribunei Nr. 14, maestru premiat de Ministerul Muncii.**

Cu fiecare zi trupele româno-sovietice pătrund tot mai adânc în teritoriul Ungariei

(Continuare din pag. 1-a)

noapte-apus;

b) de a desăvârși în zonele Crișului Negru, Crișul Alb și Mureșului inferior importantele pătrunderi pe teritoriul maghiar și stăvilirea puternicelor atacuri inamice;

c) de a respinge spre și peste frontieră grupurile inamice pe teritoriul Banatului Românesc.

După ocuparea orașului Reghin, inamicul în retragere a fost urmărit îndeaproape spre apus și miazăzi de oraș, reușindu-se a se ocupa localitățile Poarta, Onuca și Toldală.

Pe Arieș — în partea de răsărit de Turda — unități de munte și infanterie română, sub un puternic foc al artileriei și aruncătoarelor inamice, au continuat atacul reușind a lărgi capetele de pod spre Grindeni și Vișoara.

La răsărit pe Someșul rege — trupe române de munte, atacând viguros în zona păduroasă, au reușit să facă progrese importante atingând localitățile Hajdiu și Finășel.

Pe Crișul Negru, Crișul Alb și Mureșul inferior — puternice atacuri inamice au fost respinse de trupele noastre în strânsă legătură cu cele sovietice.

Orașele Gyula, Batonya și Maho sunt ocupate de trupele românești și sovietice.

În partea de apus a Timișoarei și în Banatul de sud — forțele noastre și cele aliate ruse continuă să respingă cu hotărâre spre apus și miazăzi rezistențele inamice, găsindu-se pe linia generală: Foeni-Csăvos - Trivabara - D. Sztamora-N. Szan — în imediata apropiere a frontierei jugoslave, depășită chiar în unele puncte.

În partea de miazăzi de Anina, unități române de infanterie, sprijinite de forțe motorizate ruse, au reușit să ocupe localitatea Steyerdorf, continuând viguros înaintarea spre Oravița.

Mari frământări în Ungaria

Populația maghiară este în continuă agitație, dată fiind situația critică în care se află trupele germane și maghiare. Toate comunicatele de război

ale comandamentului german și maghiar nu pot ascunde adevărul că trupele lor se află în retragere pe toate fronturile.

Pregătiri pentru alcătuirea unui nou guvern

După știrile cari ne sosesc din Capitală, acolo se fac serioase pregătiri pentru alcătuirea unui nou guvern, care — așa se spune — ar avea un caracter național-democratic.

Alcătuirea unui nou guvern este provocată de situația internă și externă și de nevoia lărgirii bazei democratice, pentru ca astfel să se poată duce la bun sfârșit marile reforme sociale.

Se crede că în noul guvern care se va alcătui cât de curând, vor intra și reprezentanții grupărilor politice democratice: „Frontul Plugarilor“, de sub președinția d-lui Petre Groza și „Uniunea Patriotică“, condusă de d. Prof. Vlădescu-Răcoasă.

Noua echipă ministerială ce se află pe cale de alcătuire, va fi prezidată de d. Barbu Știrbei, fost prim ministru al țării și bărbatul de Stat, care a încheiat armistițiul nostru cu Rusia.

Ungaria cere pace

Impotriva măsurilor luate de autorități, populația din mai multe orașe ale Ungariei — sătulă de războiu — a ieșit pe străzi manifestând pentru pace.

Se anunță că la Budapesta au avut loc zilele acestea mari manifestații, populația cerând pace și ruperea oricărei alianțe cu Germania. Autoritățile maghiare au fost mobilizate și silit de către nemți să ia măsuri aspre împotriva manifestațiilor.

Noi socotim a fi foarte greu să mai stăvilești dorința de pace a ungarilor, cari — oricât de „fanțoși“ s'ar arăta — nici ei nu mai cred în victoria Germaniei.

Popoare de „slugi“ și popor de „domni“

(Continuare din pag. 1-a)

riară“, menită de Dumnezeu să vlăguiască pe altele pentru ca să trăiască ei cât mai bine.

Dela 1939, dela începutul războiului cu Polonia, conducerea politică și economică a Germaniei a urmărit cu tenacitate visul lor de a pune mâna pe țările cele mai rodnice din Europa cu toate izvoarele lor de producție. În vreme ce generalii lor conduceau armatele cotropitoare în centrul Europei, în Balcanii, în apus și în răsărit, economiștii lor și oameții de finanțe se făceau stăpâni pe fabrici, uzine, păduri, căderi de apă, cărbuni, mine de aur, pentru a desvolta în viitor o industrie germană cotropitoare, și a lăsa popoarele de „slugi“ să fie simple muncitoare de pământ, menite să trăiască în sate sărace, să producă pâine, vin, să crească animale, pentru a hrăni poporul de „domni“, care ar fi rămas să trăiască în orașe, să lucreze opt ore lazi în fabrici, cu salarii mari.

În Polonia, în Ungaria, au și început să-și ducă mii și mii de oameni

de-ai lor cari să conducă exploatarea agricole pe mari moșii ce le-au fost împărțite, luate dela populația băștinăse.

La noi, în România, au pus mâna, prin Sașii și Șvabii de aici, pe cele mai mari și aducătoare de venituri ca fabrici, uzine și tot felul de întreprinderi. Mulți nu am fi știut dacă guvernul de acum nu ar fi numit de odată peste o sută de comisari pe lângă întreprinderile nemțești dela noi. Lucrând ei așa, acaparând cu lăcomie, izvoarele de venit ale țării lor, și la noi și pretutindenea pe unde au trecut armatele lor, popoarele de „slugi“, au simțit pe pielea lor care ar fi fost să fie „noua ordine“ germană din Europa, dacă învingeau ei, deși n'au culezat să și desvâluiască cu vorba și în scris planul lor. Așa fiind nu-i nicio mirare că toate popoarele mici, menite să fie „slugile“ lor, li se scoală acum în cap. Nimeni nu i-a putut suferi decât de sălă grea.

AGRICULTURA - ECONOMIE - GOSPODARIE

Dreptatea țaranului român

Dacă a fost cineva care a suferit, în ultimii patru ani, a fost cu siguranță țaranul român și în deosebi țaranul ardelean.

În partea cutropită de unguri a Ardealului, țaranul a ajuns din nou în starea de iobăgie dinaintea de 1818, prin desființarea legii împroprietăririi de după Unire. Țaranul s'a văzut din nou pe moșia grofului, muncind ogorul care, până ieri, a fost al lui. Ungurii au luat toate măsurile de stărpire a țaranului român care este cel mai mare dușman al lor. Nu l-a fost de ajuns că l-au adus iarăși în stare de robie, nu l-a fost de ajuns că i-au tuns femeile, l-au lăsat fără școli și biserici și când Ungaria s'a găsit în stare de războiu cu Uniunea Sovietelor a trimis regimente întregi de țărani în Rusia. Țaranul lor trăia liniștit mai departe, pregătindu-se pentru războiul care trebuia să înceapă cu România și să poată ajunge, după cum îi spunea stăpânirea maghiară, în două zile la București.

Expulzând pe toți românii din orașe, țaranul ardelean s'a văzut lăsat pe mâna jandarmului ungur. Și totuși acest țaran dărz nu s'a lăsat.

În partea liberă a Ardealului țaranul român a căzut pradă imperialismului lui Hitler. Sașii formați un stat în stat și dădeau totul Wehrmachtului. Taate roadele pământului românesc erau la dispoziția prusienilor în timp ce țaranul român era jefuit de autorități care trebuiau să acopere golul lăsat prin furtul sașilor. Cu trei zile înainte de armistițiu, sașii dintr'un sat de lângă Brașov erau însărcinați cu rechiziționarea cailor. Și au știut ce să facă: n'au dat nici un cal de-al lor. Gauleiter-ul comunei a luat toți caii românilor, a rechiziționat caii refugiaților din Mol-

Simțitoare reduceri de impozite pentru muncitori și țărani

— Mărirea salariilor funcționarilor din întreprinderile particulare —

Prezența în fruntea țării a unui guvern democratic, cu înțelegere față de nevoile maselor muncitoare, dela orașe și sate, se resimte tot mai mult, prin măsurile și reformele sociale care se iau. Un prim act de guvernământ care vine în ajutorul celor mulți este, desigur, simțitoarele reduceri de impozite și majorarea salariilor funcționarilor din întreprinderile particulare. La punerea în aplicare a acestor simțite reforme în viața socială a Statului, guvernul va avea grije ca să nu se arunce noi sarcini pe spinarea Țării așa cum s'a făcut în trecut, când sub motivul „pur-tării unui război greu“, cetățenii erau supuși la fel și fel de biruri, taxe, colecte, etc.

Inlesniri pentru muncitori

Muncitorilor manuali cu un venit lunar până la 6000 lei, li se va scădea din impozit 75 la sută; celor cu un venit până la 8000 lei, 65 la sută; până la 10.000 lei 50 la sută; până la 12.000 40 la sută; până la 16.000 lei 20 la sută; iar dela această sumă în sus 10 la sută din impozit.

În nici unul din cazurile de mai sus impozitul nu poate fi mai mic de 50 lei lunar.

Deasemeni se mai reduc impozitele

dova, pentru că tot ce aveau ei era de drept al nemților,

Țaranului acestuia, care a trecut prin toate furtunile, care a îndurat toate umilințele din ultimii patru ani va trebui să-i facem dreptate nu fărând dela cineva, ci dându-i ceea ce-i aparține, lăsându-l să se bucure de rodul muncii lui, pe care i l-au furat, până ieri, toți veneticii.

contribuabililor beneficiari de venituri din proprietăți agricole, care exploatează proprietatea în regie proprie, și al căror venit realizat, împreună cu întreaga familie, nu trece de 300.000 lei anual, după cum urmează:

Dela 2 la 3 copii, cu 25 la sută din impozitul pe venit, și supracotă; 4-5 copii, cu 40 la sută; dela 5 copii în sus, 60 la sută; din aceleași impozite.

De aceste reduceri se bucură salariații și meseriașii, în aceeași măsură și condiții.

Ajutoarele de familie pentru copiii minori, salariile sunt scultite de impozit pentru partea care nu trece de 1500 ei de fiecare copil.

Deasemeni se reduce cu 2 la sută taxa de 4 la sută, asupra contractelor de servicii salariale. Acest impozit este suportat de salariat, așa că el se va bucura de întreaga reducere, iar reducerea se face cu începere dela 23 Aprilie 1944, însă numai în măsura în care debitul nu a fost încă plătit.

Inlesniri pentru cei ce au avut de suferit pe urma războiului

Se scutesc de impozitul succesoral clădirile distruse de bombardamente, fie că sinistrul a avut loc înainte de deschiderea succesiunii, fie după, însă numai în măsura în care impozitul respectiv nu a fost achitat. Succesiunile deschise înainte de 1 Aprilie 1942, nu se bucură de această scutire.

Deasemeni se scutesc aceleași clădiri chiar numai grav distruse de plata impozitului pe echivalent pe 1944, urmând ca impozitul să fie perceput asupra terenurilor.

Separat de aceste scutiri, Ministerul

Finanțelor cu avizul comisiei centrale fiscale, poate să suspende în întregime sau în parte, pentru cel mult un an, urmărirea pentru debitele din orice fel de impozite datorate de întreprinderile a căror cifră de afaceri a fost redusă — din cauza războiului — cu cel puțin 30 la sută.

Imprumutul apărării naționale

Sunt scutiți de contribuția minimală la imprumutul Apărării Naționale, în măsura în care nu a fost achitat încă, salariații particulari încorporați în Mai, Iunie, Iulie, August și Septembrie a. c., mobilizații, grade inferioare, în cursul anului, precum și cei dați afară din serviciu din cauza distrugerilor provocate patronului de bombardamente aeriene.

Contribuția datorată de muncitorii necalificați, flotați, se va socoti la 20 la sută din salariile nete prevăzute de art. 13 din lege. Patronii nu vor plăti acestora salariul, dacă nu vor face dovada plății contribuției minimale.

Scutiri de impozitul statistic

Sunt scutiți de impozitul statistic membrii corpului diplomatic, refugiați de război de origine străină și persoanele invalide ale căror venituri nu trec de 200.000 lei anual, persoanele sărace cu venituri inferioare sumei de 50.000 lei, și membrii familiilor mobilizaților — în zona operativă — cu venituri inferioare sumei de 200.000 lei anual.

■ „Eu ți-s frate; tu-mi ești frate; în noi doi un suflet bate!“

DUMINECA, ÎN SAT LA NOI

FOIȘOARĂ

Lume veche 'n lume nouă

— Poveste cu tălc pentru zilele noastre —

În dimineața asta ploioasă, când vecinii, de îngândurați ce sunt, văzând atâta potop de apă ce cade fără întrerupere de câteva zile, — nici nu-și mai dau binețe, mă gândesc la Dumneata, badișă Pavele și la toți de seama Dumnitale, care v'ați născut, aproape, cu uneltele plugăriei în mână și pe care numai moartea vi le poate smulge din brațe, la vremea și sorocul ei.

E tare mult de când ne-am despărțit unul de altul, badișă Pavele. Si nu știu ce mă face, să mă gândesc acum la Dumneata, uitându-mă prin geamul aburit și umed de ploaie la vecinii vremelnice mele șederi în satul cu aer curat de munte, dar cu atâtea lipsuri, care numai văzându-le te întristează pentru multă vreme.

Pe aici oamenii sunt harnici, sbălători și alergători la lucru, ca și prin satul dumnitale. Numai cât o ploaie, un îngheț, o furtună îi opăcește în lucru, cum ar opăci și împiedica un stăvilar apă în cursul ei. Luați dela lucrul început, rămân desorientați, ca zăpăciți, până să se apuce de o altă muncă, potrivită mersului vremii. De aceea se pot vedea grupuri, grupuri de femei,

— de acestea sunt mai multe în sat, căci bărbații, unii fiind concentrați, alții pe front, sunt mai rari, — care ciasuri întregi ciorovăesc pe la porți, în loc să se apuce de alte treburi, la care numai târziu se gândesc că ar trebui făcute. Se vede treaba, că așteptând timpul potrivit pentru continuarea muncii lăsate din cauza unei schimbări și nepotriviri de timp, uită totul, ca și când începutul și sfârșitul ar fi numai în lucrul acela. Când, Doamne, câte nu sunt de adus în rând la casa și gospodăria unui plugar!? Câte nu sunt de făcut și din câte împleituri mari și mărunte nu e ținută viața plugarului, care cere, ca cu sudoare să-și agonisească pâinea de toate zilele!?

Poate chiar deosebirea între firea oamenilor de aici și între cei din satul Dumnitale, m'a făcut să mă gândesc la ei, dar mai cu seamă la Dumneata, badișă Pavele. Căci pentru ce n'ași spune-o: Dumneata, prin felul Dumnitale de-a vedea și înțelege lucrurile ai fost un corb alb între consătenii Dumnitale. Și cred, că în loc să te fi dat în brazdă cu ei, mai curând ai tras Dumneata pe câțiva din ei în brazda Dumnitale. Ceea ce numai spre binele lor a putut fi.

Cum vezi, badișă Pavele, am ajuns să mă ocup cu cântărirea valorii oamenilor. Și cum pe dumneata te-am găsit ca cel mai greu, la cântarul prețurii, iartă-mă că te dau puțin în vileag ca să ai pentru ce mă pomeni, când vei sughița.

Vei fi auzit și Dumneata, cum am

auzit și eu și cum a auzit fiecare om, care se ocupă cât de cât cu mersul lumii de azi, că se lucrează cu mare zor, nu numai cu armele de foc pe fronturile de bătaie, ci și în marile cântări de către oameni învățați la croirea altei lumi, pe care s'o stăpânească alți oameni, ca cei de până acuma adecă, „oameni noi“, „Lume nouă, oameni noi“, fâgăduesc cărmuitorii Europei de azi.

Cum va fi aceea lume nouă și acei oameni noi, cred, că te-ai întreat și Dumneata, badișă, Pavele, cum s'or fi întreat și alte milioane de oameni ca Dumneata.

Doar nu-i va trăsni cuiva în cap, să creadă, că lumea cea nouă va trebui făcută de oamenii care se vor naște de aici în colo și că cei de azi vor trebui toți să se prăpădească, ca oameni de lumea veche? Nu. Asta nu se va, înămpla. Cu toată grozăvenia războiului, milioane de oameni vor rămâne și ele vor trebui să croiască lumea nouă, lumea despre care se vorbește și se scrie atât de mult.

Cu asta, așa-i, badișă Pavele, că tot nu te-am lămurit? De aceea cunoscându-ți firea Dumnitale de țaran dornic de-a ști toate câte să țină și câte nu să țin de plugăria Dumnitale, — până într'atâtea de dornic, că te-a poreclit satul „Pavel, ocoșul lumii“, m'am gândit adeseori să încerc a te dumiri despre aceea lume nouă despre care mulți vorbesc, dar puțini o înțeleg și mulți o profetesc fără să și-o poată închipui, cum va fi.

Aici, să mă ierți, că m'abat puțin cu vorba în altă parte.

Mi-aduc aminte, badișă Pavele, de acele Dumineci și sărbători, în care, uneori pe la porțile oamenilor, alieori sub acoperișuri și 'n case, stăteam amândoi aplecați pe „Foia Poporului“ dela Sibiu, „Libertatea“ și „Foia Interesantă“, dela Orăștie și sorbeam, — dar mai cu seamă Dumneata, — învățătura, sfaturile, poveștile, știrile din lume, cu setea călătorului, din apa izvorului de lângă drum. Îmi aduc aminte cât de mulțumit îmi spuneai, când ceteai câte un articolăș bine și pe înțeles ticluit: „asta ne-o spune puțină gărește, că-l poate înțelege și un copil“.

Și-mi mai vin în minte, opiniile de-a pricepe câte-un articolăș scris numai de dragul, de-a fi scris, iar nu de-a folosi cuiva, cum te oțereai încruntat: „ia explică-mi ce-a vrut asta să ne spună!“ Pentru a nu mă socoti între aceștia din urmă, îmi voi da toată silința să scriu de-așa, ca să mă și înțegi, nu numai Dumneata, pe care te știu țaran cuminte și deschis la cap, ci și cei mulți, mai puțin dăruși cu minte ageră ca a Dumnitale.

Știu însă un lucru, că scrisoarea mea nu te va mulțami, deoarece nu vei găsi nimica nou în ea. Fiind vorba despre lumea nouă, Dumneata și cei de măsura Dumnitale, așteptați spuse noi, ceva ce n'a fost în lumea veche, despre care se spune, că se va prăpădi, ca o burviană, pe care n'o plânge nime. Știu, că Dumniata altcum îți în-

VENIȚI SUB STEAGUL „ASTREI”

Pentru ce ne-au urit

Azi nu mai poate fi român neîncredințat că minoritarii Sași, Șvabi și Unguri, cari au rămas în România dela 30 August 1940, ne-au urit mereu, și ne urăsc și azi. Pentru noi, dealtfel, nu e nicio noutate: știm că ne-au urit veacuri de-a rândul, decând s'au pripășit printre noi. Au fost aduși aici în mijlocul românilor, gonindu-i din cele mai rodnice ținuturi, înzestrați de regii Ungariei cu drepturi mari și privilegii, ca să ne slăbească pe noi, poporul băștinaș, care nu eram de-o limbă și mai ales de-o lege cu ei. Chipurile, au fost aduși să apere „granițele” Transilvaniei, să se icuiască între noi și românii dela răsăritul Carpaților.

Sașii s'au mulțumit să-și facă orașe și cetăți, să adune averi din sudoarea muncitorului român. Săcuii, ca și Sașii, n'au apărut niciodată nicio graniță de năvălirile din răsărit: nici de cumani, nici de tătari, nici de turci. Paza lor s'a adevărit fără nicio putere, căci erau prea puțini. Apărătorii pământului străbun am fost tot noi, românii, căci noi eram cei mulți, cum s'a adevărit pe vremea lui Pavel Chinezul și Ion Corvinul.

Săcuii, din munții lor săraci, s'au hrănit în mare parte din principatele române, aliându-se adeseori chiar cu armatele voievozilor noștri. Sașii au făcut în toată vremea comerț cu țările românești cu mare câștig pentru ei. Aici, acasă, Ungurii, Sașii și Săcuii răpiseră pământuri românești, lăsându-i pe aceștia în iobăgie. S'au aliat între ei, făcând aceea blestemată „unire a celor trei națiuni”, împotriva noastră.

Noi le-am fost slugi, frații din principate i-au hrănit și i-au îmbogățit, cu sângele nostru iau apărut în toate războaiele, și cu toate acestea și unii și alții ne-au urit de moarte,

Din suferințele Românilor de peste hotare...

Mai mulți fugari români din Banatul de Vest, povestesc lucruri înspăimântătoare. Germanii, în retragerea lor desnădăjduită, au chinuit, în cel mai barbar chip populația pașnică românească, de acolo. Iată, referitor la aceasta, ce ne povestește un român din Torac, venit acum două zile în România:

„Ne iau tot ce avem... Vin cu camioanele și încarcă grâul, porcii și tot ce găsec prin casele oamenilor... Avem o situație mai mult decât desnădăjduită...” Astfel, bietul om povestește durerea fraților noștri de acolo.

Iată de ce sunt în stare acei ce până ieri se considerau „civilizați”. Nu erau deajuns jafurile de până acum? N'au furat deajuns dela po-

ne-au urit în continuu, până în războiul de azi de recucerire a Ardealului.

Pentru ce atâta mânie și atâta ură, când noi nu le-am făcut niciun rău? Pentru ce n'a lăcrimat un singur Sas când ne-a fost înjumătățit Ardealul? Pentru ce nu se bucură unul singur acum când îl recucerim?

Un singur răspuns este adevărat: ne-au urit și ne urăsc pentru că noi suntem mulți și suntem acasă la noi în această frumoasă țară; s'au temut și se tem de noi pentru numărul nostru mare.

Acum se face o așezare a Europei și a lumii pe multă vreme. Nu-i împiedecă nimic nici pe Sași, pe Șvabi, nici pe Unguri și Săcui să meargă și ei acasă, între ai lor, unde sunt și ei mulți, și să nu se mai teamă de noi în viitor. Pentru că ce trai mai poate fi între noi și ei, după toate dovezile de ură și de dispreț pe cari ni le-au arătat și în anii din urmă?

pulația întreagă a Jugoslaviei, pe care a săracit-o complet? Acum, când trebuie să plece, vreau ei să arete omenirii în ce constă cultura și civilizația rasei germane?...

Dar iată că torăceanul nostru ne spune și alte grozăvii: „Arestează preoți, învățători și fruntași români, pe care îi interesează în cine știe ce lagăre”.

Ne-au călcat în picioare deajuns! Poporul român nu mai vrea să suporte cisma asupritoare a străinului. Germanii să înțeleagă că timpul stăpânirii lor a trecut!

Poporul german să nu uite că în Banat au mulți șvabi, care desigur, în urma actelor de barbarism ale soldaților germani, vor avea mult de suferit. Să nu uite că atunci când sârbii vor avea puțința, se vor răzbuna stranic: nu va mai rămâne niciun picior de șvab în Banatul de Vest!

Garie Ursulescu, țaran

Refugiații ardeleni se reîntorc la vetrele părăsite

Făcând un amănunțit raport în ziarul „Curierul” din București, cunoscutul gazetar ardelean, d. E. Roșca Mălin, care a cutreerat frontul dela un capăt la altul, scrie, printre altele: „Pe drumurile ce duc dela Sft. Gheorghe în sus, trec zilnic coloane lungi de refugiați ardeleni, cari se reîntorc la casele lor. Cărufele cu coviltir trase de boi, având la leuca din stânga treicolorul nostru, merg încet și molcom, în trăgânarea doinelor, spre satele părăsite de iureșul urgiei de acum patru ani. Intoarcearea lor la vetrele părăsite, e tot într'un Septembrie... Se reîntorc refugiații. Ei trec bucuroși prin satele spintecate de luptă și cântă de bucurie pe străzile sdrerțute de război. Sub pleoape strâng p curi calzi.

Pe zi ce trece, se mărește câmpul „Astrei”

Comunicatele de războiu ale înalțelor comandamente româno-sovietice, dela sfârșitul săptămânii trecute, au vestit lumii și țării știrea îmbucurătoare a eliberării Orăzii, capitala Crișane și leagăn al posturilor noastre de pândă, la fruntariile de Vest ale Țării.

În aceeași vreme, vânătorii noștri de munte, în urma unui iureș, care va rămâne legendar, au ocupat orașul Târgul Mureș. Pe de altă parte, unități româno-sovietice, amenință încercuirea Clujului — capitala Ardealului pururea românesc, precum și cucerirea localităților Ciucea, Huedin, Reghin s. a.

În partea de apus-miază-zi a țării,

trupele române de sub comanda d-lui general Nicolae Macici, comandantul Armatei I-a, au eliberat orașul Arad și în colaborare cu bravele armate aliate, înaintează spre pusta Ungariei.

Deci cu fiecare zi câmpul de muncă al „Astrei” se mărește. Multe din organizațiile așezământului nostru se vor reîntoarce la sânul cald și primitor al „Astrei” mare. La rândul nostru, noi cei cari am rămas în țara liberă ne vom strădui să facem tot ce ne stă în puțință, pentru a fructifica victoriile armatei, împlinind nevoile de ordin cultural și național, printr'o muncă închinată dorurilor noastre obștești.

DUMINECA, ÎN SAT LA NOI

chipul lumea nouă, de cum fi-o voiu descrie eu în răvașul meu de azi.

Dar ca să nu te mai port cu vorba, mă grăbesc, să-ți spun pe scurt, — cun scurt erai și Dumneata la vorbă, când te învăluia lucrul, că lumea nouă ce se croiește, pentru Dumneata, și cei de-un gând cu Dumneata, nu e nouă și nu vă aduce nicio noutate, pentru că întotdeauna ați fost croitori și prevestitori de lume nouă, de lume înnoitoare. Și ca mirarea și nedumerirea să vă fie și mai sperită, vă mărturisesc, că lumea pe care ne străduim s'o croim acum, e lumea pe care te-ai opintit s'o faci Dumneata în sătucul Dumnitale, acum treizeci sau patruzeci de ani în urmă.

Par'că te văd, badiță Pavele — ce ochi mari și nedumeriți faci, citind rândurile mele. Dar să șii că adevărul fine drumul spuselor mele și nu a ne'ncrederii Dumnitale.

N'aș cuteza să scriu ce scriu acum, dacă n'ași fi fost martorul străduințelor Dumnitale de-a te osteni să schimbi felul de trai al Dumnitale și-al familiei Dumnitale de cel trăit de părinți și moșii Dumnitale. Ai fost deci un om nou într'o lume învechită. Te-ai pus pe-o muncă de înnoire, atunci când se spunea și se trăia după calapodul vechiu: „cum a trăit tata, voiu trăi și eu”. Mi-aduc aminte de toate și nimic n'ași vrea să fie uitat din svârcolirile de înnoire, din încercările Dumnitale de atunci.

Întâi nu te pot uita, că ai fost cel dintâi țaran — și nu dintre cei bogăți — cu care puteam schimba o gazetă, o carte, o vorbă țărănească mai de

dai Doamne. Mai târziu ne-am împrumutat idei, sfaturi, planuri, gânduri, ceea ce nu era fără preț pentru un surtucar ca mine, aruncat ca din pedepă în sătucul ferit de lume, cu oameni puțini săraci și învechiți în obiceiuri, nu toate bune.

Te văd, badiță Pavele, cum puneai în practică tot ce te îndemneau gazetele și cărțile, ca: îngrășarea pământului cu gunoii de fabrică, când nu-ți ajunge cel din grajdul Dumnitale, altoirea pădureșilor crescuți de capul lor în livadă-ți de pe Coasia arsă, plantarea viței de vie în locul celei pusuite de filoxeră, întărirea cu lugeri de acați a malurilor, cari măcinau dintr'o țarină a Dumnitale, închisul cu gard a grădinei din capătul satului, din care îmi încărcam adeseori buzunarele cu poame gustoase, nivelarea și cultivarea rozorului, ce-l aveai într'o delniță și în care creșteau spinii în dragă voie, iar vecinii unui dric de hotar aruncau pietrele ieșite în urma plugurilor.

Dar încercarea cu creșterea vitelor de prăsilă: laurenți, vaci, berbeci, vieri, găini de soi?

Apoi ai fost întâiul plugar, care ai grăpat fanașele cu grapa pentru mușchiu. Ai semănat și săpat cu mașina, cred, că n'ai uitat încercarea cu soia, care aveai să o folosești în loc de cafea. Nici firele de tutun pe care le acopereai cu paie, coceni și găteje, să nu dea finanții cu ochii de ele?

Ce n'ai făcut și cât n'ai ostenit să smulgi pământului cât mai mult și din tot ce poate da mai bun.

Dela hireanul, ce crește nesămănat până la cea mai miezoasă persecă și muntos strugure, dela secara țepoasă până la grâul cel mai ales și bobonat, te-ai trudit să ceri pământului, asupra căruia te aplecai în muncă ostenitoare, ca și în rugile cucernice, din biserică, pe care nu o uitai și pentru care încă aveai timp îndeajuns.

Ai fost un om nou într'o lume vechie. Un om care prin hărnicie, prin muncă ai vrut să-ți croiești un trai nou, o viață nouă, o lume nouă. Lumea aceea era familia Dumnitale. Pentru ea ai stat săncerci a scoate apa din piatră, miere din frunză de plop.

Ce s'ar fi ales din sătucul Dumnitale dacă toți ar fi gândit și făcut ca Dumneata? Cum ar arăta biserică, școala, ulițele, casele, curțile, șurlele, gospodăriile, cimitrul, hotarul, oamenii chiar, dacă fiecare ar fi dorit înnoirea prin hărnicie, prin muncă?

Am ajuns cu vorba acolo, de unde mă poți înțelege mai ușor, badiță Pavele, și te poți mai bine dumiri, asupra lumii noi de care euzim, vorbindu-se atâta. Va fi o lume, la temelie căreia, ai lucrat și ostenit și Dumneata, badiță Pavele și alții de măsura Dumnitale. Și tot cu Dumneata și cu ceilalți se va lucra și edificiul măreț al lumii noi, până se vor cuminti și cei ce au stat cu mâinile'n sân, așteptând să le pice para mălăiață în gura. Pentru aceea va fi greu începutul. Dar vor trebui să se opintească, să muncească, pentru că munca va fi averea omului în

lumea nouă. După muncă se va preui și omul.

Dumnitale, badiță Pavele, pe care te-am văzut plângând la durerile Neamului și bucurându-te de bucuriile lui, nu e nevoie să-ți explic, cum se va împărtăși Neamul din munca noastră a futurora. Dacă o face ca să înțeleagă și cei de teapa celor ca Păiru Ardeului, pe care trebuia să-l duceți cu nasul pe la judecatori până puteați scoate cațiva gologani, leafa învățătorului cum era pe-atunci, — la acoperirea cheltuelilor bisericii, le reparatul casei de citire. Pentru ei și pentru cei ce nu știu, sau să facă ca nu înțeleg, cum Neamul are lipsă de: armată bine înzestrată, de biserică, de școli, de drumuri, poște, telegraf, telefon, trenuri, vapoare și alte multe lipsuri, toate de mare folos, tot nouă, cetățenilor.

De lumea nouă, la făurirea căreia se lucrează cu zor, să nu se înfricoșeze harnicii, de seama Dumnitale, badiță Pavele, ci să se teamă de venirea ei: leneșii, mincinoșii, speculanții, care au opăcit adevărul și dreptatea de-e ieși în lume.

Nea nui românesc, având mulți țărani ca Dumneata, badiță Pavele, nu se va teme de lumea cea nouă, ci din contră se va bucura, pentru că cei harnici sunt cei mulți.

Și lumea nouă cere muncă și cuminenie pe lângă dragoste de Neam.

Petrea Dascălul

*Din broșura „Oameni și întâmplări” de Petrea Dascălul, apărută în Biblioteca Poporală a „Astrei”.